

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa J. P.
przeciwko Zespołowi Szkół nr [...] w K.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 6 lutego 2024 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi
z dnia 2 grudnia 2021 r., sygn. akt VIII Pa 145/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda J.P. na rzecz pozwanego Zespołu Szkół nr [...] w K. tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 2 grudnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego w K. z 23 czerwca 2021 r., oddalającego powództwo J. P. skierowane przeciwko Zespołowi Szkół nr [...] w K. o przywrócenie do pracy albo o odszkodowanie.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej powód, zaskarżając orzeczenie w całości, podniósł zarzuty naruszenia prawa materialnego:

1) art. 66 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 63 ust. 2 i 6 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r., poz. 59 ze zm.), przez jego niewłaściwe zastosowanie i bezzasadne stwierdzenie, że w realiach przedmiotowej sprawy zachodzi "szczególnie uzasadniony przypadek" determinujący możliwość odwołania nauczyciela ze stanowiska kierowniczego w czasie roku szkolnego bez wypowiedzenia w oparciu o uznanie, iż samo postawienie powodowi zarzutów karnych (wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów w toku postępowania karnego) było szczególnie uzasadnionym przypadkiem pozwalającym na natychmiastowe odwołanie skarżącego z zajmowanej funkcji dyrektora w czasie roku szkolnego, w sytuacji gdy bez ustalenia konkretnych uchybień oraz ich wpływu na zagrożenia dla interesu publicznego i prawidłowej działalności placówki oświatowej, jak również braku związku czasowego między ujawnionymi zdarzeniami a uchwałą o odwołaniu powoda z funkcji bez wypowiedzenia, a ponadto brak natychmiastowości działania organu prowadzącego mimo posiadania pewnej wiedzy co do wyżej wymienionych zdarzeń na przełomie maja/czerwca 2017 r., jak również brak jakiegokolwiek zagrożenia dla funkcjonowania placówki oświatowej w każdym jej aspekcie, nie daje podstaw do takiej konstatacji tym bardziej, że przepisy rangi ustawowej dotyczące piastowania stanowiska dyrektora przez osobę, co do której nie toczy się postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, dotyczy innego rodzaju placówek aniżeli placówka oświatowa, którą powód zarządzał jako dyrektor przed jego odwołaniem; 2) art. 66 ust. 1 pkt 2 Prawa oświatowego, przez jego błędną wykładnię i bezzasadne uznanie, że samo postawienie zarzutów karnych stanowi "szczególnie uzasadniony przypadek" pozwalający na natychmiastowe odwołanie z pełnionej funkcji dyrektora w czasie roku szkolnego, albowiem powoduje utratę możliwości zajmowania stanowiska kierowniczego w świetle przesłanek ustawowych, w sytuacji gdy prawidłowa wykładnia przepisu nie daje podstaw do takiej oceny, albowiem dopiero analiza ujawnionych okoliczności (zdarzeń) dokonana przez organ prowadzący daną placówkę oświatową, także tych, z uwagi na które doszło do postawienia określonej osobie zarzutów w toku postępowania karnego w ramach właściwego postępowania, z punktu widzenia oceny, czy wymienione zdarzenia (zachowania) są tego rodzaju, że z uwagi na konieczność zapewnienia sprawnego

funkcjonowania szkoły lub inny interes publiczny wymagane i konieczne jest natychmiastowe odsunięcie dyrektora z funkcji kierowniczej jeszcze przed zakończeniem roku szkolnego, tym bardziej w sytuacji, gdy dla zastosowania przedmiotowej (szczegółnej) instytucji istotne znaczenie mają nie tyle prawnokarne skutki działalności dyrektora, lecz dokonana przez właściwy podmiot (organ prowadzący) ocena zdarzeń i zachowań dotyczących osoby piastującej stanowisko kierownicze w placówce oświatowej - co w konsekwencji prowadzi do jednoznacznego uznania, iż dopiero samodzielna ocena całokształtu ujawnionych okoliczności (zdarzeń) dotyczących osoby piastującej stanowisko kierownicze i rozważenie, czy takie zachowania uzasadniają natychmiastowe odwołanie osoby z zajmowanej funkcji, dają podstawy do uznania, że mamy do czynienia z wypełnieniem znamienia owego "szczególnie uzasadnionego przypadku".

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powód wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne oraz istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Wskazał na zagadnienie, czy dla wypełnienia znamienia powołanego przepisu w zakresie szczególnie uzasadnionego przypadku ma wyłącznie sam fakt wszczęcia wobec określonej osoby postępowania karnego - postawienie zarzutów, skierowanie aktu oskarżenia, wydanie nieprawomocnego wyroku - czy też koniecznym elementem jest dokonanie autonomicznej analizy okoliczności danego przypadku i zgromadzenie rzetelnych dowodów wskazujących na konkretne uchybienia dyrektora szkoły oraz rozważenie związanych z tym zagrożeń dla interesu publicznego i prawidłowej działalności placówki oświatowej. Ponadto autor skargi kasacyjnej powołał się na rozbieżność w orzecznictwie sądów administracyjnych na tle wykładni i stosowania art. 66 ust. 1 Prawa oświatowego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o nieprzyjęcie skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych

wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za okres od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do

rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, że takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek do czterech ma w konsekwencji zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej

sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na dwóch przesłankach: istotnym zagadnieniu prawnym oraz potrzebie wykładni przepisów prawa wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju prawa i jurysprudencji i będzie miało znaczenie nie tylko do oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także przy rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Zagadnienie to musi przy tym rzeczywiście występować w sprawie i mieścić się w zakresie problematyki, która podlega badaniu w postępowaniu kasacyjnym. Prezentacja tej przesłanki przedsądu nie polega jedynie na sformułowaniu problemu prawnego bazującego na przepisach powołanych w podstawie skargi kasacyjnej. Konieczne jest przedstawienie odpowiedniego wyводу jurydycznego, wykazującego nie tylko zasadność preferowanego przez skarżącego sposobu rozstrzygnięcia zagadnienia, ale także wadliwość rozwiązania postawionego problemu przez Sąd drugiej instancji przy wykorzystaniu zapatrywań prawnych wyrażonych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, opartych na poczynionych w sprawie jednoznacznych i stabilnych ustaleniach faktycznych, wiążących Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki przyjęty jest przy przedstawieniu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Samo zaś zagadnienie prawne, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości, musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów prawa, na tle których takie

zagadnienie powstaje i przedstawiać argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne". Nie można przy tym zasadnie twierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecznictwie wyraził swój pogląd w podnoszonej kwestii, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 sierpnia 2014 r., I UK 64/14, niepublikowane; z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 Nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158 oraz z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., to jest istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365 i z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na rozbieżności w orzecznictwie wymaga ponadto przytoczenia i poddania analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, iż wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego. Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124).

Twierdzenie o występowaniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów jest uzasadniony tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących owo zagadnienie. Oczywiste jest, że budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia - mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że skarga kasacyjna w zakresie wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia nie spełnia wymagań stawianych temu nadzwyczajnemu środkowi zaskarżenia. W szczególności warto dostrzec, że przedstawione zagadnienie prawne nie zostało odrębnie uzasadnione. Skarżący nie powołuje się na dotychczasowe poglądy orzecznicze lub naukowe pozwalające na przyjęcie, że sformułowane zagadnienie jest problemem nowym, dotychczas nierozstrzygniętym. Jednoczesne powoływanie się na rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych znacznie osłabiają argument za nowością zagadnienia prawnego odnoszącego się do wykładni tych samych przepisów prawa. Skarżący powołując się na szereg rozstrzygnięć sądów administracyjnych, nie dostrzega odrębności jurysdykcyjnej sądownictwa administracyjnego od sądownictwa powszechnego i kompetencji Sądu Najwyższego jako sprawującego nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania (art. 183 ust. 1 Konstytucji RP). Nie jest rolą Sądu Najwyższego rozstrzyganie o rozbieżności w

sądownictwie administracyjnym. Pogląd wyrażony przez sąd administracyjny na gruncie przepisów prawa materialnego równolegle stosowanych przez sąd powszechny może mieć wpływ na wykładnię sądu powszechnego. To też ma miejsce w przypadku regulacji prawa o systemie oświaty (obecnie ustawy – Prawo oświatowe).

Skarżący formułując obie przesłanki przedsądu, nie skorzystał z dorobku orzeczniczego wypracowane na gruncie wcześniejszej ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1943). Jak trafnie zauważył Sąd *meriti*, przepis art. 66 ust. 1 Prawa oświatowego powtarza regulację prawną uprzednio obowiązującej ustawy, tj. art. 38 ust. 1 ustawy o systemie oświaty.

W pkt 2 oba powołane przepisy przewidują możliwość odwołania z funkcji kierowniczej także bez wypowiedzenia w czasie roku szkolnego, ale w przypadkach szczególnie uzasadnionych, po zasięgnięciu opinii kuratora oświaty. Jak przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 lutego 2015 r., I PK 167/14 (LEX nr 1663394), zamiarem ustawodawcy było przyznanie właściwemu organowi uprawnienia do odwołania dyrektora szkoły z pełnionej funkcji również w innych przypadkach niż zawinione działania lub zaniechania dyrektora. Zasadność tego wniosku potwierdza przewidziana we wskazanym przepisie konieczność uzyskania opinii właściwego kuratora oświaty. Taka regulacja zapewnia bowiem wpływ niezależnego od władz gminnych organu na decyzję w tym przedmiocie i tym samym kontrolę prawidłowego stosowania przepisu odwołującego się do sytuacji wyjątkowych, a także zabezpiecza przed pochopnym korzystaniem z tego rozwiązania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2008 r., III PK 69/07, OSNP 2009 nr 9-10, poz. 117). Zarówno w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego, jak i w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że uchwała zarządu gminy o odwołaniu dyrektora szkoły w oparciu o art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty powinna zawierać odpowiednie uzasadnienie (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 lutego 1997 r., III RN 3/97, OSNAPIUS 1997 nr 19, poz. 369 oraz z dnia 9 grudnia 2003 r., I PK 103/03, OSNP 2004 nr 21, poz. 371), jako że zakres swobody organu gminy przy odwołaniu nauczyciela ze stanowiska dyrektora szkoły jest ograniczony przepisami prawa oświatowego, a sfera uznania tego organu jest

co prawda znaczna, ale niepełna, bo musi on uwzględniać między innymi ograniczenia wyraźnie ustanowione w art. 38 ustawy o systemie oświaty. Przepis ten - jako stwarzający gwarancje dla stabilności stosunku zatrudnienia nauczycieli - musi być zarówno przez organy decydujące, jak i przez organy nadzorujące, a także sprawujące kontrolę legalności decyzji podejmowanych w tym zakresie (także przez sąd pracy) traktowany ze szczególną uwagą. Jeśli bowiem ustawodawca stwarza dla pewnych wyraźnie określonych grup pracowników (w tym przypadku nauczycieli) szczególne i dosyć rygorystyczne gwarancje, to rzeczą organów kontroli prawnej jest dołożenie wszelkich starań, by gwarancje te stały się rzeczywiście funkcjonujące w praktyce. W wyroku z dnia 19 lutego 1997 r., III RN 3/97, Sąd Najwyższy stwierdził, że art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty przewiduje możliwość odwołania nauczyciela w przypadkach szczególnie uzasadnionych, co oznacza, że zarówno ocena, jak i uznanie organu, który powierzył nauczycielowi stanowisko kierownicze, a następnie odwołuje go z tego stanowiska, nie mogą mieć charakteru dowolnego lub arbitralnego, lecz powinny być dokładnie i szczegółowo wywiedzione oraz uargumentowane w uzasadnieniu podjętej decyzji (uchwały), zaś ów wywód i argumentacja powinny podlegać wnikliwej kontroli zarówno organów nadzoru, jak i sądu. Zawarty w art. 38 ust. 1 pkt 2 zwrot "przypadki szczególnie uzasadnione" zawęża zatem stosowanie tego przepisu do sytuacji wyjątkowych, tj. takich, w których dalsze kierowanie daną placówką przez dyrektora stanowi istotne zagrożenie dla osiągnięcia jej celów, albo jest niemożliwe z jakichś innych obiektywnych względów, czyli że odwołanie w tym trybie mogą uzasadniać okoliczności zarówno zawinione przez dyrektora szkoły, jak i od niego niezależne, byle obiektywnie uniemożliwiały dalsze pełnienie tej funkcji.

Sąd *meriti* w rozpoznawanej sprawie przyjął tożsamą z powyższą wykładnię art. 66 ust. 1 pkt 2 Prawa oświatowego. Stanowiska tego skarżący nie kwestionuje, zmierza jednak do uzyskania szczególnej odpowiedzi, stanowiącej w efekcie potwierdzenie sugerowanej przez powoda prawidłowej subsumpcji powołanego przepisu do konkretnych ustaleń faktycznych Sądu drugiej instancji.

Dostrzec także trzeba, że wskazywana przez skarżącego kwestia wykładni art. 66 ust. 1 pkt 2 Prawa oświatowego sprowadza się do interpretacji klauzul generalnych, które nie są skatalogowane i nie poddają się kategoryzacji. Wiąże się

to z charakterem zwrotów niedookreślonych, służących uelastycznieniu prawa i możliwością uwzględnienia zróżnicowania stanów faktycznych. O rozbieżności w orzecznictwie nie świadczą zatem powołane wyroki sądów administracyjnych, które zapadły w różnych stanach faktycznych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., I PK 22/15, LEX nr 3531220).

Skarżący przytacza w szczególności dwa orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego mające uzasadnić sugerowaną rozbieżności i stanowiące poparcie dla tez stawianych w podstawach kasacyjnych. Należy jednak dostrzec, że przedstawiona analiza wyroków z dnia 27 września 2012 r., I OSK 1386/12 (LEX nr 1264557) oraz z dnia 23 października 2018 r., I OSK 1675/18 (LEX nr 2588926) ma charakter wybiórczy. Autor skargi kasacyjnej powołując się na tezę wyroku z dnia 27 września 2012 r., I OSK 1386/12 (zgodnie z którą samego faktu prowadzenia postępowania karnego - bez analizy okoliczności konkretnego przypadku i bez zgromadzenia rzetelnych dowodów wskazujących na konkretne uchybienia dyrektora szkoły oraz bez rozważenia związanych z tym zagrożeń dla interesu publicznego i prawidłowej działalności placówki oświatowej - nie można kwalifikować jako szczególnie uzasadnionego przypadku, mogącego upoważniać organ do natychmiastowego, w czasie roku szkolnego, pozbawienia nauczyciela funkcji kierowniczej na podstawie art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty), pomija, że Sąd Okręgowy uznał ustalenia Sądu pierwszej instancji za prawidłowe i przyjął je za własne. Sąd Rejonowy poddał zaś oddzielnej analizie przyczynę odwołania powoda ze stanowiska w postaci przedstawienia mu zarzutów popełnienia przestępstwa. Tym samym nie ograniczył się wyłącznie do formalnego przyjęcia faktu postawienia zarzutów, lecz odniósł go do ewentualnego zagrożenia interesu publicznego i prawidłowej działalności placówki oświatowej.

Przytaczając natomiast wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 23 października 2018 r., I OSK 1675/18, skarżący nie uwzględnia specyfiki postępowania sądowoadministracyjnego. Naczelnny Sąd Administracyjny ocenił formalną zgodność z prawem uchwały organu założycielskiego szkoły, uznając za niewystarczające dla odwołania dyrektora powołanie się na treść § 1 pkt 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 października 2009 r. w sprawie wymagań, jakim powinno odpowiadać osoba zajmująca stanowisko

dyrektora oraz inne stanowisko kierownicze w poszczególnych typach szkół i rodzajach publicznych placówek. W powyższej sprawie podstawę odwołania z funkcji dyrektora nie stanowiły okoliczności, z uwagi na które Prokuratura Okręgowa postawiła dyrektorze zarzuty, ale sam fakt ich postawienia w kontekście regulacji zawartej w § 1 pkt 8 rozporządzenia.

W rozpoznawanej sprawie okoliczności wskazane przez organ założycielski były zgoła odmienne. W uzasadnieniu odwołania w obszerny sposób opisano nieprawidłowości stanowiących podstawę do sformułowania zarzutów pod adresem powoda. Powołano się także na trwające postępowanie karne i dyscyplinarne. Na marginesie rozważań dotyczących adekwatności orzecznictwa sądowoadministracyjnego dla oceny sprawy prawnopracowniczej warto dodać, że wyrokiem z dnia 11 września 2018 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Łodzi oddalił skargę powoda uznając, iż zaskarżona uchwała jest zgodna z prawem materialnym.

Wracając do problematyki przesłanki odwołania dyrektora, jaką jest „szczególnie uzasadniony przypadek”, trzeba skonstatować, że skoro ocena zastosowania przepisów zawierających klauzule generalne (zwroty niedookreślone) zależy od całokształtu występujących w sprawie okoliczności, dlatego nie może służyć jako podstawa konstruowania istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 kwietnia 2003 r., I PK 558/02, OSNP 2004 nr 16, poz. 283; z dnia 6 czerwca 2012 r., I PK 55/12, LEX nr 1216839; z dnia 5 listopada 2008 r., III SK 22/08, OSNP 2009 nr 23-24, poz. 331; z dnia 19 maja 2010 r., I CSK 700/10, LEX nr 1294148).

Wobec niewykazania przez skarżącego istnienia powołanych przesłanek przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono stosownie do art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[a!]

[SOP]

